СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 202. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 30. серпня 1930. VOL. XXXVIII. No. 202. Jersey City, N. J., Saturday, August 30, 1930. THREE CENTS.

В АРҐЕНТИНІ ЗАНОСИТЬСЯ НА РЕВОЛЮЦІЮ.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Помешкання президента Ґіполита Іроґоєна окружене військом і поліцією. Перед домом стоять машинові кріси. Все це заряджено тому, що переловлено відомости, що плянується замах на життя президента. Кажуть, що політичні вороги президента користають з важкого економічного положення краю і хочуть піднести проти нього повстання.

Іроґоєн був вибраний президентом перший раз 1916 року малою більшістю голосів. Свою владу виконував увесь час по диктаторськи. Мимо того зєднав собі таку симпатію, що при нових виборах маси народу заявилися за його кандидатуру. Як причину його надзвичайної популярности подають його дуже скромне життя і великі симпатії до бідного населення.

Іроґоєн має тепер 80 літ. Будучи президентом підчас світової війни, заявився за невтральність Арґентини і видержав на тім становищі до кінця, мимо натиску аліянтів, які хотіли перехилити Арґентину на їхній бік.

ПРОГИБІЦІЯ Й БЕЗРОБІТТЯ.

БОФАЛО. — Стейтова конвенція Американської Федерації Праці заявилася за знесення прогибіції. Стверджено, що наново відчинені бровари та продажа алькоголічних напитків дадуть заняття 2,000,000 безробітних

Далі ухвалила конвенція візвати федеральний уряд призначити $1,000,000,000 на публичну розбудову, щоби в той спосіб зарадити безробіттю.

СКРОМНІ ЛЕТУНИ.

НЮ ЙОРК. — Мейор і богато інших достойників підносили високо лет капітана Ґронава та його товаришів, які перелетіли з Німеччини через Ісляндію, Ґренляндію і Канаду до Ню Йорку. Ґронав подав у відповіди, що їх лет був звичайною подією. Казав, що вони полетіли, щоби набути вправи.

ПОКАРАЛИ АРХИЕПИСКОПА.

МЕКСИКО СИТІ. — Мексиканські закони не дозволяють на религійні церемонії поза церквою. Тому саме покарано малою грошевою карою архиепископа Паскаля Діяза за відправу в тюрмі. Директора вязниці, котрий зізволив на відправу, звільнено з посади.

НЕМА КИМ БОРОНИТИ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Арон Йонґкіст, асистент ґенерального прокуратора, підніс у своїй промові, виголошеній по радіо на тему прогибіції, що годі завести прогибіцію з 1,750 прогибіційними аґентами, які мають контролювати 123,000,000 мешканців.

ГІЛІ ЗАТАЇВ ДОХОДИ.

НЮ ЙОРК. — Федеральна велика лава присяжних суддів узнала винним бувшого комішенера Мартина Гілія злочину обману по тій причині, що він затаїв свої дійсні доходи і не заплатив такого доходового податку, який треба було заплатити. Слідство виказало, що він побирав титулом платні $7,500, а на ділі заробляв річно $35,000. В це не вчислено $10,000, які він мав побрати як хабар за назначення Іволда маґістратським суддею.

РЕПУБЛИКАНЦІ СПОКІЙНІ.

ВАШИНҐТОН. — З рамени Народного Републиканського Комітету появиться брошура, в якій буде виказано, що Гувер виконав 34 точок з того, що було прибіцяно у виборчій плятформі. Там буде піднесено, що за час Гуверової адміністрації зменшено податки на $1,160,000,000.

ЛИНДБЕРҐ ДАЛІ ПОПУЛЯРНИЙ.

ШИКАҐО. — Коли надлетів літак, в якім сидів Линдберґ з жінкою, всі видці, що приглядалися летунським перегонам, забули за перегони, а пігнали витати Линдберґа. Не притягнув їх навіть славний летун капітан Гокс, що саме тоді показував у воздусі ріжні штуки.

НЕ ЇСТИ, КОЛИ РУКИ Й НОГИ ХОЛОДНІ.

ВИННІПЕҐ. — Лорд Досон, приватний лікар анґлійського короля, мав виклад на конвенції Британського Медичного Товариства на тему гиґієни. Між іншим він підніс, щоби не їсти, коли людина має студені руки чи ноги, бо це може спричинити ріжні хороби. Він радить перше огріти рути й ноги, а потім їсти. Рівнож не радить їсти, коли людина є змучена. По праці найкраще випити склянку молока, а потім трохи відпочати, а допера потім їсти. Досон є тої думки, що можна їсти все, що людині смакує, коли тільки страви є добре зварені й прості.

ДЕПРЕСІЯ УСТУПАЄ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Праці Дейвис вже виготовив бесіду, яка буде проголошена на Лейбор Дей. В тій промові він піднесе головно те, що час економічної депресії вже минув. Та треба буде ще довше ждати, заки загал відчує поправу відносин.

СВАРЯТЬСЯ ЗА МАЙБУТНЬОГО КОРОЛЯ.

Ґрупа мадярських крайніх монархістів завзято нападає на уряд за те, що він видав приказ арештувати архикнязя Отта та його матір, якщо вони зявляться в Угорщині. Оборонці Отта кажуть, що накази поліції в такій формі пишуться лише для кримінальних злодіїв.

ГОСТИННІ ВАРШАВЯКИ.

До Варшави приїхала з Палестини ґрупа жидівських мотоциклістів, яких варшавська жидівська молодь привитала на Римарській вулиці дуже сердечно. Підчас привитань біля гуртка мотоциклістів зібралася товпа Жидів, тоді якийсь антисеміт кинув з балькону дому величезний камінь, який упав на палестинського мотоцикліста й поранив його. Тоді між Жидами і Поляками почалась бійка, в якій поранено одного Жида. Поліція арештувала 20 осіб.

ФРИДРИХ НІЦШЕ ДИКТУЄ ЗПОЗА ГРОБУ НОВІ ТВОРИ.

Як відомо, цього року в серпні минуло трицять літ від смерти фільософа Ф. Ніцшого. Окрім статей про життя і творчість цього фільософа ціла світова преса розписується тепер про такий сензаційний факт, звязаний з іменем автора „Заратустри": Італійський доктор Петрі улаштовував у своїм домі спіритистичні сеанси. Одного вечора учасникам сеансу прийшло на думку викликати дух Фридриха Ніцшого. На другий сеанс запрошено кількох учених з Турину і викликано Ніцшого знову. Професор і видавець Бокка почав записувати, що говорить дух Ніцшого, і за кілька вечорів Ніцше подиктував цілий свій твір. Цікаве те, що ніхто з участників сеансу не знав творів Ніцшого і що аж після цього інші знавці фільософії Ніцшого ствердили, що слова, які диктував дух німецького фільософа, були наче продовженням творів, виданих Ф. Ніцшем за його життя. Стверджено навіть подібність стилю, деякі ті самі фрази і той самий світогляд. І тепер учасник сеансів, видавець Бокка, видав у Турині новий твір Ніцшого „Месія", твір, диктований фільософом зпоза гробу. Все це виглядає як казка, але в світі бувають річи, які не снилися і фільософам. Світ є повний тайн і тому цею справою зацікавились навіть поважні наукові сили, які спеціяльно виїжджають до Турину, розглянути той факт ближче.

ЦЬОГОРІЧНИЙ ВРОЖАЙ У ПОЛЬЩІ.

Цьогорічни врожай у Польщі є середний. Дещо зародило добре, дещо навіть дуже кепсько. Більше зародила озимина, не дописала натомісць ярина з причини довготрівалої посухи. З озимини богато краще вдалася пшениця, жито подекуди навіть дуже мізерне. Паша не вдалася, також врожай на картофлі дуже марний. В рільничих кругах уважають, що ціни на збіжє повинніб підскочити, особливо на жито.

СМЕРТЬ ДВОХ АЛЬПІНІСТІВ.

В Альпах біля Кляму найдено двох австрійських альпіністів, які впали в пропасть з висоти 40 метрів підчас того, як ішли на один з верхів.

ЗІЗД УКРАЇНСЬКИХ АДВОКАТІВ.

21. липня ц. р. відбувся в Тернополі окружний зізд українських адвокатів. Зізд вибрав делеґата тернопільського округа до СУА у Львові та обговорив ряд професійних справ. Між іншим стверджено сумний прояв, що українське населення в політичних справах звертається до українських адвокатів за безплатною помічю, а платні справи карні, цивільні і контрактові віддає адвокатам Полякам або Жидам. Висловлено побажання, щоб Українці зверталися тільки до українських адвокатів.

ШОВІНІСТИЧНА ВАКХАНАЛІЯ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

В звязку з нападом невідомих справників на почтовий амбулянс під Бібркою розпочала вся польська преса безтямну шовіністичну наґінку на всі українські інституції і на ввесь український рух взагалі. Зі скаженою заїлістю кинулася вона передусім на орґанізацію „Пласт", „Луг", а також на українські ґімназії. Польська преса твердить, що всі ці товариства, зглядно інституції, виховують людей в роді тих, що довершили під Бібркою нападу. Деякі польські часописи домагаються просто позамикання всіх українських ґімназій і розвязання всіх українських товариств. Звірячий шовінізм польської преси готов ще тріюмфувати.

ВИТРЕВАЛИЙ СТУДЕНТ.

Сдудент медицини женевського університету, Андрій Леконте, спішив раненько до університету, бо того дня мав зложити останній лікарський іспит. У поспіху впав під самохід, а коли його витягнули зпід коліс, був поважно ранений. Лікар ратункової стації поперевязував йому рани, бо мав зломану ногу й обойчик, і хотів його відставити до лічниці. Та покалічений студент вперся і зажадав, щоб його відвезли до університету, і то чим скорше, бо він спізнився до іспиту. Його відвезено і він відповідав перед комісією лежачи. Іспит він здав і одержав диплёму.

УКРАЇНСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ В БРАЗИЛІЇ.

В Парані, в Бразилії, живе коло 60 тисяч Українців, з яких 90 процент займається хліборобством. Вони мають два часописи: „Український Хлібороб" (виходить в Порто Юніон) і „Праця" (Прудентополіс). Головною українською орґанізацією є „Український Союз" у Бразилії, який є заступлений в „Союзі паранських рільників". Український Союз посоановив в недалекому часі зорґанізувати всіх поселенців Українців у 12 рільничих орґанізацій, щоби приступити орґанізовано до „Союзу паранських рільників" та одержати через нього поміч від бразилійського уряду для поселенців Українців.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЗАЛІЗНИЦІ.

Дезорґанізація залізниць на Україні катастрофальна, 54% курсуючих поїздів приходять на місце з кількагодинним опізненням. В останньому часі під Одесою трапилися три катастрофи, а на терені самого одеського вузла було 137 нещасливих випадків.

ТАЄМНА ЛЕТЮЧКА НА ВУЛИЦЯХ ЛЬВОВА.

„Слово Польське" подає, що в дні 16. липня появилися на вулицях Львова летючки п. з. „Великі Роковини", видані буцімто з нагоди річниці переходу української армії за Збруч. Рівночасно польські часописи подають зміст „Десяти заповідей українського націоналіста" які мають бути кольпортовані серед членів Орґанізації Українських Націоналістів.

СЕЛЯНСЬКИЙ СТРАЙК.

В с. Семаківцях, коломийського повіту, селяне поставили дідичеви домагання, щоби в часі жнив праця в дворі числилася за 8-мий сніп. Дідич не хотів дати більше як 11-тий сніп, ізза чого село приступило до страйку. На донос дідича поліція арештувала трох селян з вибраного селянами комітету і відставила до коломийської тюрми, хоч перебіг страйку був зовсім спокійний і страйкуючі не дали ніякого приводу до поліційних репресій.

ЛОЖОЧКИ ДО ЧАЮ З ДІРКАМИ.

По залізничих буфетах в Одесі й інших поблизьких стацій ріжного рода босяки так масово крали ложочки до чаю, що заряди тих буфетів веліли передіравити усі ложочки, щоби запобігти дальшим крадіжам. Московська „Правда" пише, що це є дуже успішний спосіб, бо ложочок тепер вже ніхто не краде.

ЖНИВО КОЛЄКТИВІЗАЦІЇ.

В звязку з надходячими жнивами починає приходити до щораз частіщих заворушень. Селяни домагаються, щоби збіжжа в колєктивних господарствах ділити на пні, бо „сіяти можна разом, але збирати треба окремо". Під Тирасполем підпалено колхоз і селяни не дозволили гасити пожежі: „хай палиться награблене". Під Київом селяне ґреміяльно зажадали звороту забраного до колгоспу інвентаря, грозячи вимордуванням комуністів. В колгоспах „Більшовик" і „Незаможник" селяне поділили збіжжа на полі і кождий забрав свою частину до себе. В окрузі Полтавській, Кремінчуцькій, Чернигівській та на Правобережній Україні селяни потворили більші повстанчі відділи, що нападають на рільничі комуни, підпалюють збіжжа і вбивають комуністів. В окрузі Кривого Рога селяни вбили управителя місцевої рільної комуни, а трупа спалили разом зі збіжжам. Відділи селян появилися навіть у найближчих околицях Харкова. У Трипіллі біля Київа селяни вбили кількох членів місцевої ради, роззброїли відділ міліції та проголосили, що ця громада не признає большевицьких законів, а владу виконуватиме українська народня рада. На Радянській Україні пересувають війська, що мають здавити селянські повстання. Дальше „Комуніст" подає, що в комуні „Шлях Леніна" селяни знищили машини цієї комуни і перешкоджували перевозити збіжжа до маґазинів, а то в цей спосіб, що перетягали дроти через дороги. У комуні „Червоний Прапор" під Полтавою поніщено жниварки. У комуні „Більшовик" вибух страйк, наслідком чого збіжжа досі не вижато. Місцеві комуністи відмовлювалися здавлювати селянський страйк.

АРХИКНЯЗЯ ОТТА ПРОГОЛОСЯТЬ КОРОЛЕМ УГОРЩИНИ.

ЧЕСЬКА ҐАЗЕТА КАЖЕ, ЩО ТЕПЕР УРЯД УГОРЩИНИ ВІДОГРАЄ ЛИШЕ КОМЕДІЮ, ВИСТУПАЮЧИ ПРОТИ ОТТА.

ПРАГА (Чехословаччина). — Як відомо, угорський міністер справ військових видав наказ до війська, щоб арештувати архикнязя Отта та його матір, вдову імператора Карла, Зиту, якщо вони зявляться на угорській території. Тепер чеська ґазета „Право Ліду" говорить, що все це лише комедія, яку угорське правительство старається відограти перед европейськими державами, котрі противляться поверненню Габсбурґів на угорський престол.

„Право Ліду" каже, що премієр-міністер Бетлен підчас його таємничої подорожі мав побачення з Зитою та з Оттом і радив їм почекати ще трохи з поворотом Отта на королівський престол, бо тепер в Угорщині селянство й робітництво переживають тяжку крізу. Отже час для перевороту не зручний. Зі своєї сторони він обіцяв, що 20 листопада, коли Оттови буде 21 років віку, угорська аристократія переведе через парлямент постанову про признання Отта юридичним королем Угорщини. А потім почнуться вже активні заходи, щоб уможливити Оттови стати фактичним королем Угоржини.

РОЗСТРІЛЮЮТЬ ЗА ПРИХОВАННЯ ГРОШЕЙ.

МОСКВА (СССР). — Чека знову розстріляла 10 осіб за те, що вони приховали собі металеві гроші. Такі особи розстрілюють за „контр-революцію", бо їх поступовання, як кажуть большевики, приводить до поширення серед населення думки, що радянські гроші тратять свою вартість.

НЕ ХОЧУТЬ ПЛАТИТИ БОРҐІВ ТУРЕЦЬКОЇ МОНАРХІЇ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Ґазета „Істанбул Політика" містить довшу статтю, яка є інспірована урядовими колами, що републиканська Туреччина не повинна платити борґів імперії з часів султанів. Плачення таких борґів положено на републиканську Туреччину спеціяльними договорами з державами антанти.

Ґазета говорить, що коли вже Туреччині доводиться платити борги з часів старої імперії, то також у певній мірі повинні платити старі борги й ті держави, які придбали собі частини земель бувшої імперії.

ФРАНЦІЯ Й РУМУНІЯ ТАКОЖ МАЮТЬ ДОГОВІР.

ПАРИЖ (Франція). — Між Францією та Румунією підписано новий торговельний договір. Кожда сторона зобовязується дати другій як найвигідніші умови міждержавного торгу. Румунія зменшує митні побори на люксусові вироби, які будуть привозити до неї з Франції, а Франція в свою чергу обнижить митні оплати на хліборобські та інші продукти, які будуть іти до неї з Румунії.

СТРАШНА СПЕКА В ЕВРОПІ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Вся Европа від Середземного моря до Скандинавії охоплена великою спекою. У Франції температура дійшла до 100 степенів, а в Анґлії до 94. В деяких частинах Европи вона ще більша. Нарід дуже терпить від незвичайної для нього спеки й у ріжних країнах є богато випадків смерти від соняшного удару.

В Анґлії вже вмерло 19 осіб, у Франції 12, а також смертельні випадки трапляються в інших державах. У Франції такої високої температури не було від 1870 року.

ПЕРЕГОВОРИ З ҐАНДІЄМ.

СІМЛЯ (Індія). — Переговори з представниками Ґандія, які провадив віцекороль лорд Ірвінґ, перервані на час. Провадилися вони в такому секреті, що годі довідатися про їх перебіг. Тепер представники Ґандія поїхали знову до Пуми, щоби переговорити з Ґандієм та з його ближчими помічниками, увязненими там.

Кажуть, що лорд Ірвін післав їх до Ґандія з предложеннями йому „подумати добре" над тим, що дотепер зясовано при переговорах між ним і представниками індуських націоналістів.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В КИТАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Чужинецьке та китайське населення масово тікає з міста Чанґша, яке знову загрожене комуністами. Всім у памяти залишилася страшна масакра, яку врядили там комуністи, а тому тепер ніхто не хоче знову попасти в їх руки.

В місті Чунґкінґ вибухла страшна пожежа. Вогонь знищив 5,000 будинків. Людських жертв ще не почислено. Точні причини пожежі ще не відомі, але є дані, що це діло комуністів.

Між нанкінським та манджурським правительством переговори йдуть далі. Коли Манджурія виступить на допомогу Нанкінови, то вона буде мати в національному правительстві трох своїх представників. Дотепер Манджурія не мала там жадного представника на становищі міністрів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХАБАР.

До світової війни про одну тілки державу кружляли ріжні леґенди, в яких всемогучим чародієм був — хабар. Державою тою була царська Росія. Хабарництво просякло усі верстви, здеморалізувало цілу суспільність, а не тільки чиновницький стан. Причинилося воно в многім і до остаточного розвалу держави.

Хабарництво зацвило в Европі підчас війни і по інших державах. Та тепер його вже всюди ліквідують. Залишилося воно ще тільки в Польщі й у Румунії. І тому саме моральна сила їхніх державних апаратів така слаба.

Хабарництво розпаношилося сильно й в Америці. З слідства, яке ведуть в Шикаго, виходить, що звичайні бандити, оплачуються правильно кождого тижня сотнями тисяч долярів, мають контролю над поліцією і судами, а навіть і над виборами сенаторів, конгресменів чи мейорів.

Хабарницькі скандали, звязані з адміністрацією міста Ню Йорку, набирають з кождим днем щораз більшого розголосу. Вже тепер вийшла на верх продажність судейських становищ, бо про інші декастерії вже й не говорити. На загал панує переконання, що звичайною законною дорогою годі до чогось добитися.

Публична опінія заставила вкінці нюйорського ґовернора й мейора Ню Йорку до прилюдного ствердження, що хабарництво дійсно є, що вони готові до боротьби з тою язвою, але не знають, як її повести. Кажуть, що мейор Вокер викрутився сіном, коли на нарадах у справі хабарництва заявив, що він нічого не вдіє, коли йому до помочі не стане вся суспільність.

Залишім на боці те, чи Вокер говорив щиро, чи він дійсно хоче повести боротьбу з хабарництвом, себто тимсамим з Темені Гол, інституцією, яка його самого висунула на таке високе становище. Але це певне, що не буде під тим оглядом ніякої зміни, коли ціла суспільність не поведе з язвою хабарництва хочби такої боротьби, яку веде в справі зміни прогибіційних законів.

Ціла суспільність мусить побачити ясно це моральне багно, в якім вона живе й яке веде до її морального розкладу, отту гниль, яка є звязана з даванням хабарів. Тоді доперва буде надія на якусь зміну.

ЩО БАЧИВ СТАРИЙ ЕМІҐРАНТ В РІДНОМУ КРАЮ.

(4)

Серед майнерів.

Тому, що я сам майнер і знаючи, що в Америці безробіття, я вирішив придивитися праці радянських майнерів і думав, чи не міг би й сам лишитися там для праці, коли там так гарно, як писали про це комуністичні ґазети в Америці. Отож я поїхав до Кривого Рогу, де копають залізну руду, та в Донецький басейн, де копають вугіль. Був я там серед майнерів який тиждень і приглядався до їх праці та до їх життя. В обох цих районах **життя майнерів однакове**, лише в Донецькому районі **воно більше загрожене через лихе провітрювання майнів, бо накопичується багато вибухових ґазів. В Америці до таких майнів не пустилиб робітників, а там вони день-в-день працюють у страшних, загрожуючих обставинах.**

Майни в більшости уряджені так, як і в нас в Америці, лише нема такого дбалого догляду за ними, а тому й працювати в них гірше й небезпечніше. **Робітники мають вигляд дуже виснажених і обдерті. Більшість працює в якихось лахміттях, а замісць чобіт та черевиків мають ноги обвинені також ріжним лахміттям. Дехто трапляється й зовсім босий.** Кожен робітник має виконати певне завдання за день. Значить, **роблять „на акорд".** Старі майнери кажуть, що **тепер стало робити тяжче й небезпечніше, ніж було до большевиків. Коли хто не виконае свого „акорду", того переслідують і карають як саботажника.** Нежонаті робітники живуть у касарнях, які дуже зле уряджені й брудні. **Годують їх зле, а здебільшого дають оселедці,** якщо вони є, а міжтим **води до пиття в багатьох майнах доброї нема,** а в деяких районах часто її взагалі недостає, а тому робітникам доводиться пити таку воду, яка лише попадеться десь в калюжах, чи в ставочках, чи в мілких забруджених криницях.

Коли робітник жонатий, то живе в маленькім окремім помешканню. В той час, **коли майнер цілий день на праці, його жінка стоїть у черзі біля кооперативи, щоби дістати щось зварити дома їсти. Буває так, що чоловік приходить голодний і стомлений до дому, а жінка все ще стоїть в черзі або вероається до дому, нічого не дІставши.** Взагалі в кооперативах нема жадного товцу, а тому **робітники не віджвиляються як слід, занепадають на силах і часто хворіють.**

Я був свідком того, як **біля Кривого Рогу робітники розгромили кооперативи, бо в них нічого не було. Жінки їх вернулися вечером до дому з порожними руками.** Тоді робітники кинулися на кооперативи й вщент їх погромили. **За одним заходом били вони й міліцію.** Комуністи та їх прихвостні поховалися десь. Між іншим цікаво, що раніше в таких випадках міліція стріляла в робітників, але цим разом вона цього не робила.

Заробляють робітники 100—175 рублів у місяць, але **це буде стільки, якби наш майнер заробляв тут 30 долярів на місяць і не мав можливости нічого собі купити ні з одежі, ні їсти, або навіть мила. Криворожські та донбаські майнери вже не памятають, коли вони милися милом, або милом прали своє лахміття.** Всі робітники страшенно незадоволені й між ними все більше поширюється революційний настрій та ненависть до комуністичної влади. **Більшість робітників старається втікати з майнів на село,** бо всеж там можна прожити, хоч не вмираючи з голоду.

З кооператив навіть робітники не можуть одержати краму, коли він є, бо його видають впершу чергу комуністам та комсомолови. **В кооперативі чоботи коштують 20 рублів, а на базарі за них треба заплатити 120 рублів.** І так **на всьому некомуністам доводиться переплачувати.** Стрічав я робітників, які покинули працю на Дніпрельстані. Кажуть, що там увірвали їм платню на половину.

Хотіли мене зробити аґітатором.

Коли я повернувся до села, то вирішив, що нема чого довше сидіти тут і дивитися на страждання своїх братів. Треба вибиратися до Америки, щоби там розказати правду людям і, як до поїздки сюди я боронив перед всіма комуністичну владу, так тепер я буду боронити тих, кого та влада гнітить. Коли комуністи довідалися, що я збираюся виїздити, вони почали **домагатися, щоби я виступив у селі на зборах і розповів селянам, що в Америці живеться ще гірше й що там таксамо переводиться колективізація.** Мусів би я говорити, що в колективах, які вже давно істнують, люди живуть, як у раю. Я катеґорично відмовився публично виступати й дурити своїх братів.

Намови й погрози комуністів мене не злякали й я збирався виїхати, не звертаючи на них уваги. Одного вечера до мене зайшов мій товариш з дитинства, який повідомив мене, **щоби я був обережним, бо комуністична ячейка постановила мене вбити, а потім ограбувати, щоби сказати, що це зробили бандити. Це комуністи часоо роблять з тими, кого вони хочуть убити, так,** щоби не озлобити проти себе людей, або не маючи „законних" причин. Мене це не налякало, бо, живучи два місяці серед комуністів, я вже звик до такої можливости, а всеж довелося бути більше обережним. Уже перед самим відїздом моїм зі села місцевий суддя на сільських зборах отверто домагався, щоби мене не випускали зі села, бо я буду неправду говорити про комуністичну владу. Навіть більше того: він накликав до розправи зі мною й радив просто десь мене забити та й все, бо таким ворогам робітництва, як я, нема чого жити на світі.

Та з цих плянів комуністичної ячейки нічого не вийшло й я щасливо виїхав зі свого колись рідного села. Уже перед самим відїздом я бачив тих, **котрі були виїхали пару років тому на Ураль, сподіваючись, що там лекше жити.** Та й там прийшла колективізація, вона зруйнувала їх господарства й **селянам доводилося купувати для себе на харчі муку, платячи по 50 рублів за пуд. Нарешті голод примусив їх тікати назад на Україну.** До нашого села вернулося 20 таких родин і тепер вони будуть голодувати, але вже у себе дома, як кажуть.

Між іншим недалеко нашого села большевики влаштували на панських землях жидівську кольонію. **Жиди також страшенно бідують на тих землях, бо їх радянська влада обдирає таксамо, як і наших селян. Селяне ставляться до них добре, бо бачать, що Жиди ще більше страждають ніж вони, бо не звикли до хліборобства й до селянськогго життя.** Але проти тих Жидів, які знаходяться при владі, озлоблення таке саме, як проти кождого комуніста.

Підчас мого перебування на Україні **були робітничі демонстрації в Одесі, Харкові, Черкасах та в інших місцях. Робітники робили свої демонстрації під гаслами „Долой Жидів! Давай Хліба!"** Тут малося на увазі тих Жидів, що знаходяться при владі. Демонстрантів розганяли чекісти, але реґулярних військ проти них не вживали.

Я перебував, не менше, як в десяти селах дальших і ближчих він нашого села та все придивлявся до життя в них. **Можу сказаои, що скрізь воно однакове й скрізь однаково селянство терпить. Скрізь правлять прислані з центру комісари та „вибрані" місцеві представники з ріжних злодіїв, неробів та взагалі з так званого люмпель-пролетаріяту.** Статочне й тверезе та хазяйновите селянство до влади не допускається, бо на виборах чекісти оголошують списки кандидатів згори назначених й голосують в той спосіб, що питають, хто проти цих кандидатів. Звичайно ніхто не писне, бо попаде в контр-революціонери та в куркулі.

Большевики арештують всіх активних людей на селах, а особливо тих, котрі ще в царські часи були відомі зі своєї опозиції до поліційного уряду. Большевики кажуть, що кождий думаючий та активний, **хто не з ними, неминуче є проти них,** а тому багатьом доводиться ховатися в підпілю та взагалі тікати в безвісти зі своїх місць туди, де їх ніхто не знає. **Нарід чекає війни, або яких інших подій, щоби стати до боротьби проти „кріпостного права",** яке повернули большевики після його скасування царатом.

Не пускають з України.

Нарешті я приїхав на стацію Шепетівка. Тут знову довелося виповнити величезну анкету з питаннями, **чого я приїздив, де я був, де жив, хто з моїх кревних і де живе, тощо.** Я записав усе й чекав, щоби прибити на нім печатку. Але замісць того **мене закликали до місцевого чека й почали ще раз докладно розпитувати,** що я бачив, де я був, з ким бачився, як довго я був і **що я думаю про большевиків.** Я розповів, звичайно стараючись говорити про большевиків добре, щоби не викликати їх гніву проти мене. Казав, що за кордоном буду хвалити їх й т. п. Нарешті **вони запитали, скільки я маю грошей.** Я показав, що маю 115 долярів. Тоді вони звірили їх з моєю посвідкою, яку я мав з Ленінграду на гроші, які я привіз до Росії, й заявили, що я повинен був усі свої гроші прожити в Росії. Отже **тепер вони не дозволять мені вивезти цих грошей за кордон і коли я хочу виїхати, то мушу їх лишити їм, або сам мушу лишитися на Україні.**

Звичайно, без грошей я не міг виїхати за кордон. Та їх було й не так багато для мене й для моїх синів. Я рішучо заявив, що грошей не віддам, бо не буде з чим доїхати до Амереки. Тоді чекісти післали мене до окружного ДПУ (чеки) в Бердичеві. Поїхав я сам, а дітей лишили в Шепетівці. Не дивуйтеся, що мене пустили самого, бо **в них так зорганізована шпигунська та таемна поліція, що взагалі на селах жадної влади не побачиш, а міжтим усе селянство дріжить перед шпигунами та таемними охранками. В Бердичеві вислухали мене й знову розпитували, що я буду говорити про радянщину в Америці.** Я сказав, що буду говорити як найліпше, бо бачу, що тут скоро буде ліпше жити ніж в Америці. Тоді чекісти дозволили мені виїхати й дали відповідного листа до чека в Шепетівці.

Тут знову почали крутити й ще тримали мене цілу добу. Нарешті в ночі зробили засідання чека. Знову розпитували про моїх кревних, про мої враження, про те, скільки я розміняв долярів на радянські гроші й де їх міняв і т. д. Нарешті заявили, що випустять мене за кордон лише тоді, коли я лишу їм свої гроші. **Тоді я показав свою майнерську юнійну картку й заявив, що хіба вони можуть сподіватися, що хтось мені повірить, що тут гарно живеться, коли мені відібрали** всі **гроші так, що доведеться** за **кордоном жебрати допомоги на проїзд і просити** свою **юнію, щоби мене ратувала.** Тоді вони ще трохи порадилися між собою й нарешті дозволили мені виїхати.

Ви собі не уявляете, як легко я відітхнув, коли переїхав кордон і останній червоноармієц зійшов з потягу.

Везуть Німців для робіт.

У Шепетівці мене затримали цілих чотири дні. За цей час я бачив, як на Україну переїздив **великий потяг з німецькими робітниками,** які були законтрактовані для робіт у майнах. **Цих робітників комуністи годували дуже добре й для прохарчування їх спеціяльно привезли ріжних харчів, урядили добру їдальню.** Німці їли й хвалили большевицьку страву та співали революційні пісні, **а навколо голодні залізничники, робітники та селяне ковтали слинку й зі слізми в очах кляли большевиків та погрожували відомстити Німцям за ту ласку, яку їм роблять большевики.**

Говорили робітники, що **своїм нема що робити й свої вмирають з голоду, а тут привозять чужинців та годують їх нашим народним хлібом, немов биків на заріз.** Я собі думав, дивлячись на тих Німців: „Їдьте, їдьте, побачимо, чи скоро будете втікати звідти".

Отож прошу написати у ґазеті мої враження, які я розказав вам. **Нехай наші люди в Америці знають, як їх дурять комуністичні посіпаки.** Мені тепер самому соромно, що я не вірив ні свому батькові, ні братові, коли вони писали мені про тяжке життя. Коли большевики кажуть, що буде далі ліпше, то **треба памятати, що про це й на Україні мені селяне говорили, що большевики кождого року говорять, що слідуючий рік буде ліпшим. А міжтим усе йшло до гіршого.** Та тепер уже ніхто їм не вірить, а всі чекають гіршого й живуть лише надіями, що прийдуть якісь зміни. Ніхто не вірить, щоби комуністи змогли вилізти з того страшного стану, в який вони запровадили увесь народ і самих себе.

(Конець).

Жертва звання.

Суддя: Як вам удалося зловити обвинуваченого?

Полісмен: Він пристрасно грає у футбол і зараз станув, як я засвистав.

—o—

Кращий світ.

Жінка (до чоловіка, що вмирає): Не плач, у кращому світі побачимося знову.

—o—

Делеґація добродійного товариства прийшла відвідати заведення божевільних. Один із делеґатів похитує головою:

— То це божевільні! Таж вони поводяться наче нормальні люди. Чи не можна би їм дати якусь корисну роботу?

Директор заведення божевільних: Цікаві ви, пане! Аж такі божевільні вони не є!

—o—

— А ти драбе! То ти такий малий, а не встидаєшся красти яблока! Злази мені зараз, хай запроваджу тебе до твого батька!

— Коли мій батько тут на яблінці!

Д. МАРКОВИЧ.

„ВЕСНА"

(Малюнки з життя 1870-тих років).

(5)

Молода головка її щиро працювала, але питань була така сила, що відповіди сама не могла найти в невеликому запасі знаннів своїх. Вона довго думала, чи питати дядька, чи як небудь самій до всього дійти і рішила не питати. Бо дядько хоч і освічений чоловік, але усе покаже з його губернаторського погляду, буде говорити про людей „не нашого кругу", про віру, хоч сам ні в кого й ні в віщо не вірить. Ні, не треба. Сама, усе сама.

IV.

За кілька день Некора приняв звідомлення від губернатора, що йому дадуть платну роботу — упорядкувати домову стару книгозбірню і що як він згоджується, то щоб у 12 годині пішов до княгині.

Бібліотека, та ще з старих книг — дуже цікавила Некору і звичайно він зрадів, що і праця приємна буде і заробить шматок хліба. У призначений час він був уже на ганку старого палацу. Його ввели у велику вітальню, де його зараз же стріла стара княгиня. Як тільки він її побачив, зараз згадав, що се та сама, яку він стрів на стації, і його очі шукали другої постати, тої молодої з чудовими синіми очима — але її не було.

Княгиня стоячи, не подаючи руки, промовила:

Князь вас рекомендував. Мені треба впорядкувати нашу бібліотеку. Після пожежи на селі, усі книги збили до купи і так їх перевезли, я вам пропоную їх розібрати, зробити катальоґ і упорядкувати. Прошу вас назначити гонорар.

— Я не знаю скілько книг, скілько день праці.

— О! не днів, а місяців.

— Я роздивлюся і тоді вам скажу.

— Я згодна на те. Бібліотечна кімната до ваших послуг з ранку й до вечора. Вам буде подавати книжки і прислугувати Іван. Вона гукнула. Прийшов слуга.

— Проведи пана... і, кивнувши головою, вийшла.

Некора усміхнувся. — Ач пиха яка, промовив він. — Ходімте, Іване, покажіть, де тут той книжний скарб.

Надя з дверей усе чула і бачила. Її глибоко вразила поведінка матері. Уся вона почервоніла од сорому за маму. Так княгиня поводилася з кравцями, чоботарями і шевцями, — бо то не люде, а чоботар і швець. Надя зараз же пішла у кімнату і там вони щось довго балакали. Чутно було трепетячий голос Наді, рішуче вона чогось просила і плаксивий голос княгині щось слабо одмовлявся.

Бібліотека була — повний хаос. Усі книжки звалені до купи, а частина стояла по шафах, але у такому безладді, що ніхто не міг би розібрати. Не кажучи, що відділи переплутані, але і по мовах книги були перемішані. Передивившись, годин через дві він післав Івана до княгині, що має дещо сказати. Його провели вже у другу вітальню. Княгиня сиділа.

— Я прийшов вам сказати, що за пів року може я й справлюся, але як би мені хто помагав, наприклад, яб розбірав книжки, а хто-небудь записував, — то можна закінчити працю і раніше. Плату я хочу по 24 р. за 24 робочих днів по 8 годин. Завтра я у ранці прийду.

— Добре, я згоджусь на ваші умови і подумаю, може знайду вам помішника, сказала привітніше ніж перше княгиня. Вона ще щось хотіла промовити, але Некора сухо кивнув головою і пішов з вітальні.

Цілий тиждень Некора працював у бібліотеці. Робота ся його страшенно захопила. Стародавні автори цікавили його, він читав і читав, записував собі у книжечку і бачив, що головнійшої роботи, за яку взявся, він не робить. Йому соромно стало і він за помічю Івана став заносити у катальоґ. З першого дня він усе поглядав на двері, все чекав, що от-от увійде та хороша дівчина, що його так вразила на стації, але її не було.

Через кілька день він, вже не надіючися її побачити, годин зо дві працював, як почув, що хтось увійшов у бібліотечну кімнату, оглянувся — і увесь здригнув: перед ним стояла засмучена Надя.

З дозволу мами я пропоную вам свою роботу за помішника.

— Дякую, добре. Він уже опанував собою.

— Ще й те добре, що се з дозволу маменьки...

— Чому? Здивовано запитала вона.

— А то як же? без дозволу старших, самій працювати. Се-ж кримінал — усміхаючись сказав він.

Надю дуже неприємно вразив сей амікошонський тон, і се зразу виявилось на її обличчі: губи стиснула, брови зійшлися до купи і вона сухо йому завважила:

— Прошу показати, що перше робити.

Некора трохи збентежився. Приязні веселі очи сурово дивилися і холодком повіяло від неї. Він хутко дав папір, розказав що писати, став розбирати книжки, діктувати їй. Цілих 3 години вони без перерви працювали і ніодного слова не промовили, він тільки казав назви книги, а вона мовчки писала. Двері були у вітальню напів одчиняні і стара княгиня разів з 10 підходила і підслухувала. Вона зосталась дуже вдоволена: розмов не було і той нігіліст поводився сухо, але серіозно.

А у нього скребло на серці. І нащо було зразу зачіпати? Воно таке же хороше миле. Чортяка мене сіпнув... Але... але нехай привчаються... „Княжна"! — велике цабе. Плювать... А все-ж жаль, таке миле, думалося йому.

Він потай глянув на неї і побачив, що вона утомилася, зблідла трохи.

— Може зробимо перепочинок? Запитав він, не дивлячись на неї.

— Чому? про мене, як хочете. Може ви втомилися?

— Я? о ні! я думав що ви не привичні до роботи втомилися трохи, — промовив він і в голосі тремтіла ласкава мягкість.

— Ні, нічого я з охотою ще можу трохи пописати, — і вона уже прихильніше промовила, подивилася на нього і їх очи зустрілися. Вона засмутилася, глянула до долу і стала писати. І мовчки вони працювали.

У шостій годині задзвонили у дзвінок, увійшов лакей, убраний у фрак і білу камізельку і прохав на обід.

— Може будете ласкаві з нами обідати, прошу вас, — запросила Надя.

(Дальше буде).

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

Питанне: В нас є діти, котрі переходять до дорослих членів і хотять, щоби для них не рахувати за газету, бо вже одну газету родичі оплачують. Я бачив, що така знижка є ухвалена тільки в нових родах, але чи ухвалять і для тих, що вступають до старого роду, то я не знаю.

Відповідь: У протоколі, де Ви вичитали ухвалу про звільнення від оплати за орган в нових родах, було сказано також, що в старім роді така знижка неможлива. Тому, що звільненне від оплати за орґан для членів у віці до кінця 24 року є тільки в нових родах обезпечення, тож ясним є, що хто такої знижки хоче, той мусить вступати до нових родів.

Питанне: У нас є члени, що вступили недавно до соарого рода обезпечення, а тепер, пізнавши, що нові роди, хоч дещо дорожчі, однак богато корисніші, бо дають ріжні звороти, хотіли би свої грамоти перемінити на грамоти нових родів і ріжницю доплатити, якби їм зараховано від того часу, від коли вони вступили.

Відповідь: На це питанне вже нераз була відповідь в орґанізаційній переписці. Ніяка інша вимина грамот неможлива, тільки така, до якої грамота виразно зобовязує. Грамоту старого рода обезпечення можна виміняти на готівку, але тільки по смерти члена. Нічого більше грамота старого рода не обіцює і дати не може, тай вкладки в старім роді обезпечення нічого більше не оплачують, тільки посмертну запомогу. Годі одно оплачувати, а іншого сподіватися чи вимагати. Грамота, се ніщо інше, тільки контракт-умова між орґанізацією і членом та обовязує лишень до того, що виразно описує. Грамот нових родів обезпечення також не можна вимінювати на щось іншого, тільки на те, що в них виразно сказано, а то: на посмертну запомогу в разі смерти, або на зворот виказаної готівки в разі виступлення, або на заплачену запомогу, або на безплатне обезпеченнє до означеного часу. Точно після того, що виказують табельки, подані на кождій грамоті нових родів обезпечення. Навіть у нових родах нема привілею міняти грамоти одного рода за другий. Та хоч такі виміни „практикуються" асекураційними і запомоговими підприємствами, то їх не можна уважати чим іншим, як покидуванием одного рода, а приступлюваннєм до іншого рода, або іншими словами: побраннєм того, що одна грамота дає, заключаючи рівночасно інший контракт-умову. Позаяк грамота старого обезпечення нічого за життя не обіцює, тільки по смерти, тож виміняти її на іншу грамоту значить прямо її покинути, а до нового рода вступити. Хто в той спосіб „вимінює" старий рід на новий, хай не забуває, що він за вплачені вкладки мав обезпеченнє таке, яке з місяця на місяць оплачував і продовжував. Для членів молодих і таких, що недовго старий рід оплачували, така виміна може бути корисною, бо нові роди є дійсно ліпші, хочби лишень з того одного огляду, що вкладками в нових родах не тільки оплачується обезпеченне з місяця на місяць і є обезпеченим лишень тоді, коли вкладку заплатив, але набувається рівночасно права до вартісних зворотів, які з кождим роком збільшуються, так, що беручи на огляд тільки само обезпеченнє, то хто платить, приміром, 10 літ, той має заплачено і на час других десять літ наперед. За вкладки, вплачені на протязі 10 літ, член є обезпечений на протяг 20 літ. Він є обезпечений не лише тоді, коли має гроші і платить, але й тоді, коли не може, або не хоче довше платити. Тому, хоч вкладки в нових родах здаються більшими, то в порівнанню вони випадають богато дешевші.

Для старшинь членів і таких, що вже довший час старий рід оплачують, непорадно було би цей рід міняти на новий. Такі члени, наскільки ще віком можуть „влізтися", можуть до нових родів вступати додатково, оплачуючи дальше й старий рід. Виміни старого рода на новий не можна дораджувати в таких случаях, де з огляду на вік така виміна ніякої користи членови принести не може.

Молодим кандидатам треба відраджувати старий рід, а дораджувати нові роди, як відповідніші духови часу і поступови, бо те, чим вдоволялися старі члени, не вдоволить молодих. Молоді волять заплатити більше тай мати більшу корксть із цього.

Вертаючи до питання, чи можна таких членів, що недавно вступили до старого роду і хотіли би перейти до нового за доплатою ріжниці у вкладках з зачисленнем часу від вступлення, треба ще сказати, що наскільки це час короткий і розходиться лишень про повність правосильности, то це є можливе. Приміром, хтось вступив до старого рода перед кількома місяцями і набув уже правосильність до повної суми посмертної запомоги. Це могло статися через помилку кандидата, відділового секретаря або навіть у головній канцелярії. Помилка є людська річ і таксамо людська річ її направити. Поправку можна зробити тимбільше, що недобір вкладок до головної каси звертається тай лікарське свідоцтво у вступній аплікації ще ваги не втратило, або іншими словами, що така скора зміна не виставляє орґанізації на жадне ризико або втрату. Не можна однак поправок робити там, де не було помилки. Де член свідомо вступив там, де хотів, і літами оплачував, там нема що поправляти. Коли заходить потреба справлення одного рода обезпечення на другий, то такі справи полагоджується кожду осібно з усіми конечними формами леґальности. Длятого, кому такого справлення потрібно і воно після вище сказаного було би можливе, хай за посередництвом відділового уряду звернеться до головної канцелярії за інформаціями, як це переводити.

Лев Кампгавзен.

ГРОМИКОВА ДУДА.

(Естонська казка).

„Пію-пію-пію-лє — уа-у-лє".

У вільховім гаю, на березі порослім мохом — хто це там сидить на мохнатій колоді?

Це Пікне. Пікне громовик. Сперся об пень і з усієї сили дмухає у дуду: „уа-у-лє". А ніжками: туп, туп, туп — притупує до такту.

Аж до пекла доходять ті звуки! Чорти куляться. Позатикали собі вуха, пищать, шиплять і проклинають громовика та його дуду.

Полуденішне сонце палить вільховий гай. Пташки затихають. Лише круглаві чмелі літають довкола синіх дзвіночків.

Громовикові повіки отяжіли. „Піі-лей-на!". Голова схиляється об пень вільхи. „У-ле!" — і дуда паде у мох.

Трісь, трісь — тріщить ріща! Тиґі, чорт, підкрадається штигулькаючи. Нахиляється до землі, схопив дуду — гоп, гоп і вже пропав.

•

Рибалка Ірі відриває із сіти риби. Вони шарпаються, він кидає їх у барилку.

— Гей, — чути нараз якийсь голос. — Якийсь хлопець ясними очима глядить на старого рибалку.

— Дідусю, прийміть мене на службу. Я вам поможу запускати сіти та шукатиму чорта, що викрадає вам навагу*) з вічок сіои. Шукатиму недоброго Тиґі, що скривається перед громовиком на дні моря. Побачиш, яке в мене око.

Очі хлопчини заясніли наче зірки на небі.

— Добре, — сказав рибалка.

А коли сонце виринуло з моря, хитався рибальський човен на сіро-зелених филях.

Хлопчина глядить пильно в воду: — Стійте! — шепче він. Відіпхніть трохи човен взад! Тепер наліво! Я тягну сіть! Тепер попхайте човен вперед! Бачу, дивіть, дивіть — там на дні, Тиґі замотався в сіти.

А там шарпає та сіпає, булькоче й піниться, чорт пищить і тріпається у мокрій сіти.

— Ой, мої любенькі, не вбивайте мене. Завтра весілля. Мій синок бере собі чортівну за жінку. Ой, мої любі, там то смажуть і печуть, бурий мід шумує у чашах. А навага скручується на золотих сковородах. Товста риба із сіти рибалки Ірі. Лишіть мене в спокою, мої дорогенькі. Змилосердіться надімною нещасним. Чи може бути весілля без смаженої риби?

І чорт припадає до землі та цілує ліву ногу Ірія.

А коли човен крізь сонячне сяйво та кигикання чайок похитуючи допливав до берега, озвався чорт:

— Прошу тебе, прийди на весілля. Будеш найбільш поважаним гостем.

Хлопець закинув весла, скочив через лавки до керми, де сидів Ірі та прошептав йому на вухо: „Так! Скажи, що добре! Пійди туди. Та лише тоді, коли й я пійду!"

Старий рибалка крикнув:

— То добре, я прийду — та лише тоді, коли зі мною пійде оцей хлопчина.

— Га, — подумав собі чорт — тим краще. Два більше ніж один.

•

Почалося весілля. Чорти танцюють довкола палаючого полумя. На столах повно срібла та золота. Вони викрикають, вигукують, заїдають смачні печені, аж за вухами лящить, лиють знаменитий мід у жаждучі гортанки. Висвистують і виспівують, виграють на дивовижних флейтах.

Хлопець шарпнув рибалку за рукав:

— Мерщій, скажи, щоби Тиґі заграв нам на дуду, що її переховує в скарбівні.

І небаром вийшов старий чорт із гарною дудою. Задмухав: „Пу-у-ех"!

— Перестань із твоїм глупим пігіканням! Навіть мій хлопчина заграє краще!

— Так, а нумо попробуй, ти карапузику!

Хлопець узяв дуду, приложив до уст і — нараз зявився громовик увесь у сяйві!

Колиж роздалися перші звуки: „Пію-пію-пію-лє" — задріжали чорти із страшного переляку, задеревіли з трівоги.

Пікне забрався відсіля великими кроками, а за ним рибалка Ірі.

Одначе рамя його натискало дуду:

„Пію-лє-уах — у-ле!"

---

*) Навага — риба (cod).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПІТСБУРҐ, ПА.

Святкуймо разом Першого Листопада.

Наближається велике свято України, а іменно свято Першого Листопада. В цей день українські стрільці повісили на ратуші у Львi жовто-блакитний прапор, який звістив цілому світоті, що Україна воскресла; що від нині український народ буде сам господарем у своїй хаті. Та не довго маяв наш прапор над славним городом Льва, бо вороги обступили його, здерли його, подоптали брудними ногами, а на український народ наложили нові кайдани неволі. Помимо геройських подвигів не можливо було опертися переважаючій ворожій навалі.

З тої хвилі Перший Листопад став найбільшим українським національним святом. В цей день по селах і містах України збираються українські громадяне, щоби зложити вінки на моголах погибших героїв, поговорити про ті великі, листопадові дні, підкріпитися на дусі, а головно, щоби звістити ворогам, що прийде небавом новий листопад, прийде година пімсти всім ворогам.

Заметушаться Українці й поза межами України, головно в Америці; не останутся позаді й Пітсбурщани в цей день. Досі ми святкували це свято тихо, кожний у свойому гуртку, так немов би ми боялися показатися перед людьми. Тепер зробім инакше. Відсвяткуймо його спільно, злученими силами та й на очах тих, що бажають нашої загибелі. Докажім ділом, що ми не якісь там Русини, Малорусини, Малополяки, Ґреки чи які інші неіснуючі сотворіння, а справдішня сила, народ, нація.

Переведення цього свята взяв на себе Стрілецький Гурток ч. 4., але кожний Українець повинен зрозуміти, що Гурток сам не всилі цього зробити, що це справа всіх а не самого Гуртка. Тому Стрілецький Гурток закликає всі парохії, братства, товариства, гуртки з Савт Сайд, Норт Сайд, Сого, Ґленвуд, Ренкін, Мекіз Ракс, Вест Парк, Карнеґі, Ембридж, Батлер, Арнолд, як і інших поблизьких місцевостей вислати уповноважених представників на спільні наради, які відбудуться в неділю, дня 14. вересня ц. р., в годині 2-гій пополудни, в галі Укр. Народного Дому на Савт Сайд, Пітсбурґ, на 11 вулиці. Нехай не бракне представника ні з одного товариства, ні з одної місцевости. Ми свято віримо, що коли наші брати святкують це свято там за океаном, за що вороги їх в тюрми саджають, мордують, розстрілюють, так ми тут на американській землі, де ніхто нам цього не боронить, повинні показати, що ми з ними солідаризуємося, цінимо їх подвиги й також величаво святкуємо це національне свято.

Тому ґеть з байдужністю! Ґеть з роздорами!

Святкуймо Першого Листопада всі разом!

Стрілецький Гурток ч. 4.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ

В пятницю, дня 15. серпня б. р. померла Агафія Юркевич, членкця товариства Запорожської Січи, від. 355 У. Н. Союза.

Покійна походила зі села Добростани, пов. Городок Ягайлонський. Прожила небіжка 44 літ. Померла по тяжкій операції в шпитали Св. Йосифа у 6 годині рано. Покійна лишила мужа й 3 дітей.

В похороні взяли участь усі члени й члениці Тов. Запорожська Січ та відпровадили тіло своєї члениці на вічний спочинок. В. Й. П.

П. З., секретар.
Ст. Джозеф, Мізурі.

—o—

Наглою й несподіваною смертю помер наш член Стефан Гойсак з відділу 217 У. Н. Союза в Рачестер, Н. Й.

Покійний хорував довший час, а видужавши, пішов шукати роботи. Роботу дістав на державнім шляху, недалеко від Оборн, Н. Й. В неділю 10. серпня по тижневій праці покійний пішов до міста Оборн, де перебув кілька годин. Вертався у семій годині вечером пішки назад до своєї праці. Несподівано на одному скруті надіхав автомобіль і забив покійного на місци. Удар був такий сильний, що небіжчикови аж карк зірвало.

Покійний прожив 48 літ. Вступив до братства Св. Йосафата, від. 217 Українського Народного Союза в році 1909. Увесь час був чесним і щирим членом згаданого братства протягом 21 літ. Покійний родився в Старім Краю на Лемківщині в селі Смерековци, пов. Горлиці.

Похорон відбувся при великім здвизі народу до греко-католицької церкви св. Йосафата, а з церкви на цвинтар в Шалаті.

Жінка й сироти покійного складають щиру подяку місцевому урядови і членам за участь у похороні.

Це є жалібний приклад нашим братам тут на землі Вашинґтона, котрі ще не належать до нашої дорогої організації, Українського Народного Союза.

Уважайте, брати, що ми дуже легковажимо можливости наглої смерти. Мусимо завчасу дбати про те, щоби забезпечити свої родини.

Хай буде йому земля пером.

А. Завадецький, урядник.
Рачестер, Н. Й.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЕЛМАЙРА, Н. Й.

На інвалідів.

До збірки, яку проголошено в ч. 186 „Свободи" і яку вислано до Обеднання, треба додати ще слідуючих жертводавців: Р. Клімовський $1; Д. Пасельський $1; Ю. Сокила 50 центів.

Веґетаріянець.

— Ви говорили недавно, що ви веґетаріянець.

— Це правда. Одинокий веґетаріянізм забезпечує здоровля і довге життя.

— А чомуж їсьте оце вепрову печеню?!

— Бо мені надоїло життя!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДЕЩО ПРО „РОЗМОВУ З ДУХАМИ".

Живе собі в невеличкій нашій асторійській громаді одна наша українська громадянка. Називається — не важне. Вона поховала вже двох чоловіків і перед недавним часом найшла собі вже третого, з кстрим живе собі, як добрі людоньки говорять, по людським і Божим обичаям. Всеж таки, як ось, звичайно, кожда жінка, маючи серце не з каменя, вона нерідко, ось так нишком-тишком ще за своїми обома попередними чоловіками потужить — поплаче...

І нічого в тім не було би дивного, чи сензаційного, колиб не простий припадок. Найшовся якраз під боком в Ню Йорку певний мистець. Чародій. По народности Поляк. Довідавшись якимсь чудом про велике горе та смуток нашої асторійської громадянки, та маючи до нашого народа чутливе, відомо, польське серце, він запропонував нашій громадянці, щоби вона за його посередництвом порозмовляла собі з духами обох своїх покійних чоловіків. Запевняв чародій, що як вона захоче, то буде могти розвідатися про життє-буттє ген десь в небесах — чи де — обох своїх чоловіків. Буде могти потішитися любою розмою собі з бувшими чоловіками і баста!

Пропозиция польського чародія-мистця була принята нашою громадянкою. Назначено, і то при свідках, місце, день і годину. Наша громадянка наспрошувала на ту оказію до своєї хати знакомих, сусідок. В означеному часі „містш-чародзєй" дійсно зявився, як пристало на „містша", зявився зі своїми асистентами.

Не гаючи часу, приступлено до викликування духів. Шептано маґічні, чарівні сиґнали, стукано, кликано. Зявилися „духи". Пішла й розмова нашої хазяйки з духами обох своїх померших чоловіків...

Про що властиво згадана наша громадянка із тими духами балакала, годі покищо довідатися. Досить, що балакала. Досить, що там підчас сеї розговірки ділялись неймовірні річи: щось там страшенно було чути. Щось охало. Щось свистало. Щось йойкало. Як потверджують присутні сусідки, щось потягало якимось гробовим морозом. Навіть вам, добрі людоньки, найвиразніше чути було смолу й сірку. Ая і годі!...

Та на тім, добрі людоньки, ще не конець.

Польський „чародій-мистець", щоби удовіднити до крайности вистрашеним свахам, що він є справжній „містш", а не звиклий собі „патик", викликав ще понадпрограмово одного „духа", котрий менше більше ось так з нашою громадянкою балакав:

„А то це ви, моя матусю?

— Так, то се я. Але хто ти, добра душе моя? І чого тобі від мене треба?

„О! От-тут це я, моя матусю, ваша дитина, — ця сама, — говорив дух хропотливим голосом, — котра відумерла вам перед трицяти літами. І то я, як знаете, не була хрещена..."

— Господи! Та Ісусе Назаренський. Моя власна й рідна дитина і не хрещена! В пеклі мабуть мучиться... Що мені тут, добрі людоньки робити? — лебеділа вже в голос наша громадянка.

„Хресту!... Хресту!... Ратунку! Матусю, охрестіть мене, най не мучуся, — стогнав дух.

— Охрестити тебе, моя дитинко? Тепер? В ночі? Ось так без кумів і ксьондза? Чи можна так?

„Можна! Можна! — відізвався з повагою сам „містш". Можна охрестити і без ксьондза. Бо ваші руські ксьондзи над духами й так жадної юрисдикції не мають. До сего діла треба виключно нас, мистців, спиритуалістів.

І охрестили.

Хрестним батьком став таки один з асистентів містша, а „кумою" одна з присутних наших свах. „Містш" в „імя Отця і Сина та Духа Святого", охрестив духа і тричі хухнув в сторону стелі. І вже все було готово. І заручив „містш" присутним, а пізнійше відтак присутні ручили мені, що по тім охрещенню дух урадуваний відлетів до неба, співаючи по дорозі, і то цілком в голос, своїй матусеньці „У горах Карпатах". Всі розійшлися домів вдоволені, що вратували нехрещену дитину від вічних мук.

Та питання тільки: кілько властиво той польський „містш" та чудотворець, або, як Поляки самі називають, „урвіполць", побрав від нашої свахи за хрещення духа? І чи буде вона послідна, чи може ще хто з наших людей дасть собі духа хрестити?

Михайло Беля.

ПАМЯТЛИВІ І МСТИВІ ВЕРБЛЮДИ.

Верблюди виконують в Азії та в Африці службу домашніх звірят. Відомо теж, певно, що їхня шерсоь, молоко, мясо, а навіть кости представляють собою досить велику вартість. Звичайно всі думають, що верблюд вміє бути лихий, впертий, химерний, а кривди, які йому хтонебудь заподіє, довго тямить. А доказом останнього є слідуюча подія:

В одного млинаря працював верблюд, якого візник сильно побив. Верблюд затямив собі ті знущання над собою й ждав тільки відповідної хвилини, щоби пімститися на візникови. На щастя візник пізнав, що верблюд відноситься до нього неприхильно і вважав на його рухи. Верблюд удавав довший час, що кривди не тямить. Аж одної місячної ночі візник, який ще не спав, завважив, що верблюд підноситься зі свого леговища. Пізнійше поволи зближився до стосу убрань, який був подібний до сплячого чоловіка, й коли вже був зовсім близько, кинувся нагло на стіс і, думаючи, що це ворог, став шарпати й роздирати убрання зубами. Візник нагло встав і промовив до верблюда. Коли верблюд почув зненавиджений голос і пізнав свою помилку, стояв хвилину нерухомо, а потім кинувся в сторону стіни, вдарив головою об мур і вбився на місці.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

